

Investeringsplan 2010

- Visioner for Københavns Kommunes kultur- og fritidsfaciliteter

KØBENHAVNS KOMMUNE

**Kultur- og Fritidsforvaltningen
Planlægning
Byudvikling & Events**

**September
2010**

1. Indledning

I henhold til Budget 2010 har Kultur- og Fritidsforvaltningen udarbejdet en investeringsplan for kultur- og fritidsfaciliteter. Heri er visioner for fremtidig udvikling af idrætsanlæg, biblioteker, kulturhuse, museer samt byens åbne rum, der alle danner den fysiske ramme om københavnernes deltagelse i byens kultur- og fritidsliv.

Investeringsplanen skal ses i relation til den kommende fælles Kultur- og Fritidspolitiske redegørelse i 2011. Redegørelsen sætter de overordnede rammer for fremtidige prioriteringer på kultur- og fritidsområdet og følges op af konkrete handleplaner for udvikling af byens kultur- og fritidsfaciliteter. Investeringsplanen spiller ind i disse handleplaner.

Investeringsplanen samler i vid udstrækning op på eksisterende planer og visioner for udviklingen af byens kultur- og fritidsfaciliteter. Blandt andet er inddraget "10 idrætsanlæg der rykker", "10 næridrætsanlæg der rykker", samt forvaltningens input til de årlige handlingsplaner for de nye byudviklingsområder.

Visionerne på kultur- og fritidsområdet skal udvikles i dialog med borgerne og realiseres i et samspil med kommunens andre forvaltninger. Der skal i endnu højere grad end i dag tænkes i fælles anvendelse og samarbejder på tværs af faggrupper. Borgerne inddrages i vid udstrækning via dialogmøder med politikerne i løbet af 2010.

Finansieringen af genopretning, modernisering og nyanlæg skal blandt andet ske ved salg af kommunale ejendomme, som i dag ikke anvendes til kommunale formål som fx Langelinie Pavillonen og Vitskøl Kloster.

2. Genopretning og vedligeholdelse af Kultur- og Fritidsfaciliteter

Byens kultur- og fritidsfaciliteter danner i vid udstrækning rammen om borgernes kultur- og fritidsliv. Kvaliteten af faciliteterne har stor betydning for borgernes brug deraf, hvorfor det også fremover er vigtigt at bringe faciliteterne op på et tidssvarende niveau. En sådan genopretning kræver flere steder både udbedring af bygningsmæssigt forfald og renovering af slidt inventar.

På idrætsområdet blev der i 2005 bevilliget midler til igangsættelse af en stor, samlet genopretningsplan for byens idrætsanlæg. På byens kulturhuse, biblioteker og museer er der derimod ikke afsat midler til genopretning. Dette til trods for et stort vedligeholdelsesefterslæb.

For at bringe kultur- og fritidsfaciliteterne op på et tidssvarende niveau skal der afsættes yderligere i størrelsesordenen 520 mio. kr. over 4 år.

Grøndal Centrets facade

Facilitet	(i mio. kr.)
Idrætsanlæg	40
Biblioteker	220
Kulturhuse	180
Museer mv.	80
I alt	520

De 520 mio. kr. dækker *ikke* anlægsudgifter i relation til kommende sammenlægninger af institutioner. For at skabe mest værdi for genopretningsmidlerne skal fremtidig genopretning imidlertid sammentænkes med sammenlægningsplanerne. Flere steder skal det vurderes, hvorvidt et nedslidt anlæg skal genoprettes, lukkes eller sammenlægges med andre anlæg.

Idrætsfaciliteter

Københavns Kommune har afsat i alt 422 mio. kr. til genopretning af kommunens idrætsanlæg i perioden 2006-2011.

Budgetår	2006	2007	2008	2009	2010	2011	I alt
Mio. kr.	80	102	70	70	50	50	422

Genoprettet idrætsanlæg

For at realisere hele genopretningsplanen skal der afsættes yderligere 40 mio. kr.

Genoprettet Vanløse bibliotek

Biblioteker

Der er i dag et stort vedligeholdelsefterslæb på byens biblioteker. En omfattende genopretning er derfor nødvendig for at løfte faciliteterne op på en tidssvarende standard. Genopretningsbehovet for lokalbibliotekerne er i størrelsesordenen 120 mio. kr. Dertil kommer et genopretnings- og moderniseringsbehov for Hovedbiblioteket på yderligere 100 mio. kr.

Kulturhuse

Mange af de kommunale kulturhuse er i dag så mangelfulde eller uhensigtsmæssigt indrettet, at det står i vejen for at opfylde kulturfaglige og publikumsmæssige ambitioner. Der er f.eks. behov for handicapadgange, tilstrækkelige toiletfaciliteter og andre typer renoveringer og ombygninger. Det samlede genopretningsbehov er opgjort til 180 mio. kr.

Nedslidt Christianshavns beboerhus

Facaderenoveret Thorvaldsens museum

Museer mv.

Trods nylig renovering af Thorvaldsens Museums facader er der fortsat behov for genopretning af byens kommunale museer, som ligger i gamle bygninger. Særlig renovering og ombygning af det indvendige er nødvendigt for at løfte dem op på et tidssvarende niveau. Det samlede genopretningsbehov er estimeret til 80 mio. kr.

Vedligehold af genoprettede anlæg

Hvis kvaliteten af de genoprettede anlæg skal fastholdes, så skal anlægsinvesteringerne følges op af øgede midler til vedligeholdelse. Sker dette ikke, skabes et behov for igen at genoprette anlæggene, hvilket er bekosteligt i forhold til løbende vedligeholdelse. Kun med tilførsel af midler til vedligeholdelse kan anlæggene fortsat være tidssvarende og værdien af investeringen fra genopretningen fastholdes.

Der er lavet følgende estimering af årlige vedligeholdelsesudgifter ud fra nøgletal for kr./m² og samlede bruttoareal for de fire forskellige facilitetstyper.

Facilitet	Vedligeholdelse pr. år (i mio. kr.)
Idrætsanlæg	50,0
Biblioteker	6,0
Kulturhuse	8,3
Museer	3,1
I alt	67,4

3. Visioner for udbygning af kultur- og fritidsfaciliteter

Genopretning og vedligehold vil kun i en vis udstrækning forbedre forholdene for byens mange aktive kultur- og fritidsbrugere. Et stort løft vil kræve, at der også bygges nye anlæg. Sammenlignet med andre store danske byer er København især underforsynet med idrætsanlæg, når antal anlæg holdes op imod antal indbyggere.

Hvis der ikke etableres flere faciliteter vil forholdene forværres med indbyggertilvæksten. Frem mod 2020 kommer der ca. 50.000 flere københavnere. Med den centrale betydning, som kultur- og fritidsliv har for byens samlede tiltrækningskraft og borgernes trivsel, står København over for store udfordringer med at finde plads og rum til indbyggernes kultur- og fritidsaktiviteter i en stadig tættere by.

I tidligere års byudvikling er der flere eksempler på, at tilvæksten i kultur- og fritidsfaciliteter ikke er fulgt med befolkningstilvæksten. I en erkendelse heraf slås det fast i Kommuneplanstrategien fra 2007;

"... at idræt og kultur skal indtænkes i byudviklingen med samme selvfølgelighed som f.eks. skoler og daginstitutioner."

Indtænkningen af kultur- og fritidsfaciliteter i Kommuneplanstrategien skal gerne åbne op for, at der i højere grad end i dag reserveres arealer til kultur- og idrætsformål.

På såvel idrætsområdet som kunst- og kulturområdet er de helt store udfordringer at skabe tilstrækkelig plads til borgernes udfoldelser. For at imødekomme efterspørgslen skal der fremover både etableres idrætsanlæg, atelierpladser og kunsthaller samt arbejdes imod en større udnyttelse af byens åbne rum. Byens gader og pladser skal gøres anvendelige for idræt, og kulturen skal tættere på borgerne med fx flere gadegallerier, gadebiblioteker, kulturelle frizoner og åbne scener.

I fremtidige byggerier og moderniseringer skal der tages højde for, at kultur- og fritidslivet er under stadig udvikling. Faciliteterne skal kunne danne ramme om såvel nuværende som fremtidige borgeres aktiviteter. Det stiller krav om multianvendelse og foranderlighed.

Der ligger et stort potentiale i modernisering og ombygning af nuværende faciliteter. I indendørsarenaer vil opdeling af rum kunne gøre det muligt med flere brugergrupper samtidig, og med den igangsatte åbning af skolegymnastiksale i weekender, kan der skabes flere aktivitetstimer. På idrætsområdet kan øget udnyttelse af udendørsarealerne ske ved fx at etablere lys og omdanne græsbaner til kunstgræsbaner. Det vil øge den samlede kapacitet til byens mange fodboldspillere mærkbart.

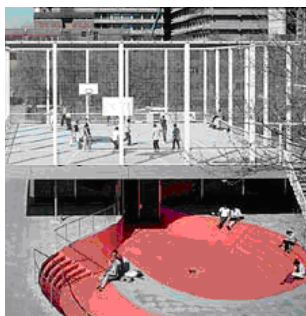
Også Københavns særlige udfordringer og udviklingsmuligheder som storby skal medtænkes. Med et stort pres på de eksisterende faciliteter og få frie arealer i centrum, skal der fremover arbejdes med midlertidig anvendelse af grunde med byggeplaner eller ubenyttede bygninger. Københavns Kommunes egne lejemål kan bringes i spil som ramme for kreative anvendelser. Eksempelvis er flere kommunale lejemål i Ragnildgade i øjeblikket udlejet til kreative fællesskaber, som skaber liv og bidrager positivt til området. Lignende tiltag bør understøttes i andre dele af København ved at nedbryde barrierer i lovliggørelse af lejemål samt mindske eventuelle økonomiske og tekniske barrierer for midlertidig anvendelse.

Byens åbne rum

Der er en stigende interesse for at bruge byens udearealer til kultur- og fritidsaktiviteter. Særlig stor interesse er der for idræt med et sundhedsperspektiv som jogging, gåture og fitness i det fri. Også selve streetkulturen har for alvor bidt sig fast i det københavnske gadebillede. Især unge dyrker streetvarianter af de populære boldspil som fodbold, basket, volleyball samt streetaktiviteter som skateboarding, rulleskøjtøløb, parkour og breakdance.

Fre
n af

m
st

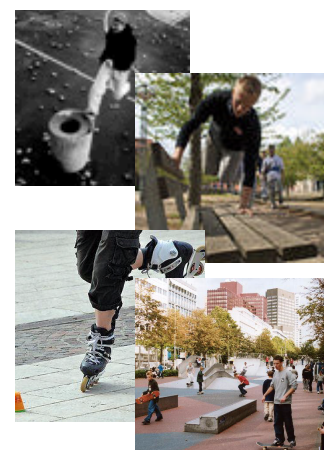
v
re

ækste
etkult

Byens idrætsaktiviteter betyder, at byrummet fremover i endnu højere grad skal tænkes som idrætsarenaer.

Motionsaktiviteterne kan forbedres med flere oplyste løberuter og pit-stops med styrketræningsredskaber. Boldspillernes vilkår kan fremover styrkes ved anlæg af flere boldbure og opstilling af mål og kurve på byens pladser og i parker. Derudover har andre brugergrupper som gadekunstnere og streetdansere brug for pladser/frizoner med mulighed for opsætning af kunst og fremvisning af forestillinger. Her vil tilgængeligheden af faciliteter som el, vand, toiletvogne mm. være afgørende for pladsernes anvendelse. Denne brug af byens rum til kreativ udfoldelse som fx gadegallerier, værksteder og musikbegivenheder giver det kreative erhverv nye udfoldelsesmuligheder og tilfører samtidig bylivet en mangfoldighed, der er med til at synliggøre det bredspektrede københavnske kulturliv. Pladserne skal udformes i samarbejde med primære brugere, så der sikres et ejerskab, der kan minimere hærværk.

Idrætsaktiviteter som parkour og rulleskøjtøløb udøves gerne i et bevægende forløb gennem byrummet. En forbedring af deres rammer kan ske ved fx at anlægge skateruter og gøre almindelige byrumsinventar anvendelig for deres udfoldelser. Eksempelvis kan øget robusthed og små formændringer gøre skraldespande, bænke, rækværk mv. anvendelige i udøvernes færden gennem byen. Der er imidlertid også fortsat brug for faste tilholdssteder, der kan bruges til træning, opvisninger og samlingssted. Her vil synligheden være stor, hvorved aktiviteten også kan få værdi for forbipasserende og beboerne i området.

Aktivitet i byens rum kan også fremmes ved fortsat at udvikle byens parker, så offentligheden og organiserede brugere i et samspil kan få glæde af de muligheder disse indeholder. Som i Fælledparken kan der i højere grad end i dag indarbejdes idrætsarenaer til fx bordtennis, ultimate, petangue, fitness, fodbold, volleyball m.v.

Der skal også fremover fortsat fokuseres på at øge tilgængeligheden til vandet i havnen og ved kysten, så borgerne kan få glæde af byens lange vandstrækning.

Sammenlægning af kultur- og fritidsinstitutioner

Renovering, modernisering og nyanlæg skal ske i samspil med de igangværende sammenlægninger af kultur- og fritidsinstitutioner. I moderniseringsplanerne prioriteres derfor bygningsmæssige ændringer, der kan understøtte planer om sammenlægning.

Sigtet er at "skabe en række markante kulturinstitutioner, som giver københavnere i alle aldre kultur, lærings- og fritidstilbud af høj kvalitet" (kulturstrategi 2009-2011).

Sammenlægningen af institutioner har en lang række fordele:

- Større, stærkere og bedre enheder
- Dynamo og samlingssted for kulturlivet
- Besparelser på administration og renovering
- Én borgerindgang
- Bedre service
- Synergieffekter og tværkulturelle tilbud
- Længere åbningstider og fleksibel anvendelse

Sammenlægningerne skal både give øget professionalisering af opgaveløsningen og mindre bureaukrati, samtidig med at institutionerne øger åbenheden og engagement i borgerinddragende aktiviteter. Visse steder samles Borgerserviceenheder i bibliotekerne, så der i højere grad skabes én indgang til kommunen.

Samlingen af kulturinstitutionerne skaber samtidig mere fleksibilitet og muliggør et varieret udbud af aktiviteter på tværs af fagområder som fx dans på biblioteket og bogudlån til ventende forældre i idrætshaller.

Den moderne københavnere vil gerne bevæge sig fysisk efter tilbuddene. Hermed muliggøres en samling af små, lokale institutioner til større kulturenheder med mere slagkraftige tilbud. Enhederne skal dog forsat i en vis udstrækning have lokal forankring og udvikle sig i takt med lokalområdet. På Indre Nørrebro har biblioteket eksempelvis en Unge-profil i overensstemmelse med bydelens mange børn og unge, mens biblioteket på Ydre Nørrebro har en meget stor samling af litteratur på andre sprog end dansk.

Ud over de mange faglige fordele er sammenlægningerne en nødvendig tilpasning til udviklingen i borgernes kultur- og fritidsvaner. En øget efterspørgsel på et bredere bibliotekstilbud af fysiske og digitale medier, arrangementer, studiepladser og ødefaciliteter betyder, at biblioteker og kulturhuse naturligt smelter sammen som lokalsamfundets nye, åbne lærings- og oplevelsessteder. Samtidig nedbrydes grænserne mellem arbejde og fritid. Det betyder øget efterspørgsel på mere fleksibel brug af byens kulturfaciliteter ved hjælp af udvidede åbningstider.

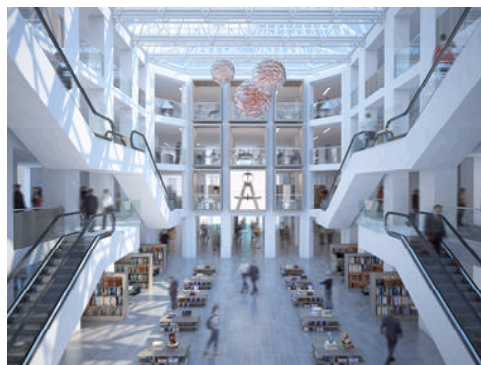
n
f
m
"
o
a
f
å

København som Metropoli

København skal kunne favne sine indbyggere som andre byer, men som hovedstad skal byen samtidig kunne tilbyde det specielle og prægtige, der kan give både indbyggere og turister en fornemmelse af at befinde sig i Danmarks hovedstad og i en international Metropoli.

For at opnå dette skal der stiles højt når der arbejdes med kultur- og fritidsfaciliteter. Foruden den nødvendige genopretning og den ønskede modernisering skal der etableres nogle karakteristiske anlæg, der både i deres arkitektoniske udtryk, anvendelse og kapacitet kan imponere og tiltrække.

Et godt eksempel herpå er en multiarena, som vil gøre det muligt at afholde store idræts- og kulturevents. Udformningen af arenaen skal imidlertidpasses med det relativt lille opland af tilskuere samt udfordringerne med at fylde arenaen ud med aktiviteter.

m
n
m
a
a

g
k
a
u
a

Store, beundringsværdige faciliteter skal kunne tiltrække opmærksomhed udefra, men først og fremmest skal københavnere have glæde heraf. For eksempel vil et renoveret og moderniseret Hovedbibliotek blive et samlingspunkt for rigtig mange københavnere. Ligeledes vil en stor kunsthall kunne samle byens mange kunstnere og kunstinteresserede og samtidig udadtil vise Københavns kreative og nytænkende karakter.

I prioriteringen af store anlæg skal fastholdes en københavnerprofil, så anlægget og aktiviteten er i tråd med byens karakteristika og indbyggernes interesser. Med byens lange havneforløb vil en stor facilitet til en bred vifte af vandsport – et såkaldt Powerhouse – eksempelvis være af stor værdi for mange borgere og samtidig et vartegn for byens blå profil.

Forslag til nyanlæg

Nyanlæg kan være små som store og tilgodese en lang række borgeres kultur- og fritidsaktiviteter. Fremtidige investeringer skal i videst mulig omfang tilgodese både efterspørgslen på lokale faciliteter i de enkelte bydele og efterspørgslen på bydækkende specialanlæg, der åbner op for et bredt udbud af aktiviteter i byen. Der skal tages højde for både den demografiske udvikling og det aktuelle og fremtidige kultur- og idrætsbillede.

Frem mod 2020 kommer der ca. 50.000 flere københavnere. For at fastholde det nuværende niveau af antal kultur- og fritidsfaciliteter i forhold til antal indbyggere, vil der med indbyggertilvæksten skulle etableres faciliteter for ca. 1,3 mia. kr. på kultur- og fritidsområdet.

København er imidlertid i dag underforsynet med kultur- og fritidsfaciliteter i forhold til de andre fem byer i 6-by-samarbejdet. Kultur- og Fritidsforvaltningen anbefaler, at niveauet hæves op på 6-by gennemsnittet, og at der tages højde for efterslæbet på investeringer i de nye bydele Ørestad og Sydhavn. Således skal der i perioden 2011-2020 i alt afsættes i størrelsesordenen 2 mia. kr. til anlæg af kultur- og idrætsfaciliteter. I nedenstående tabel er oplyst en række forslag til nyanlæg som inspiration til fremtidige investeringer. Placeringerne skal ses som forslag.

Facilitet	Bydele	Byudviklings-områder	Anlægspris ekskl. grundkøb (1.000 kr.)
Sundhedens hus	Amager Vest	Ørestad	200.000
Idrætshal*	Amager Vest	Ørestad Syd	30.000
Idræts- og kulturfacilitet	Amager Vest	Ørestad Nord	50.000
Kulturplads Ørestad	Amager Vest	Ørestad City	7.000
Friluftsmekka	Amager Vest	Ørestad	17.000
Idrætshal ved Sundbyøsterhallen	Amager Øst		50.000
Ombygning af Prismen	Amager Øst		26.500
Powerhouse	Amager Øst		32.000
Nyt kulturhus/bibliotek i Brønshøj	Brønshøj-Husum		105.000
Ombygning af Hovedbibliotek**	Indre By		100.000
Artist in residence – institution	Indre By		15.000
Københavns Stadsarkiv i en samlet bygning	Indre By		55.000
Knudepunkt for kano/kajak	Indre By		11.000
Dansehus – Kapellet	Bispebjerg		15.000
Modernisering af idræts-, kultur- og bibliotekstilbud på Nørrebro (Nørrebrohallen)	Nørrebro		35.000
Modernisering af kulturhus og bibliotek på Indre Nørrebro (Blågården)	Nørrebro		35.000
Kampsportens Hus	Nørrebro		50.000
Ombygning af Valby bibliotek	Valby		15.000
Ombygning af Club Danmark Hallen	Valby	Valby Idrætspark	90.000
Aktivitetssti + zoner	Valby	Valby Idrætspark	34.300
Forplads Vandkulturhus	Valby	Valby Idrætspark	5.000

Kunstgræsbaner i Valby Idrætspark	Valby	Valby Idrætspark	14.000
Hal Q	Vesterbro/ Kgs. Enghave	Carlsberg	60.000
Maritimt center	Vesterbro/ Kgs. Enghave	Sydhavn	21.000
Flytning af Kultur Vesterbro til Købbyen	Vesterbro/ Kgs. Enghave		84.000
Vinterhavnebad	Østerbro	Nordhavn	37.000
Idrætshal	Østerbro	Nordhavn	50.000
Nyt kulturhus/bibliotek på Østerbro	Østerbro		120.000
Nyt kulturhus/bibliotek i Nordhavnen	Østerbro	Nordhavn	105.000
Kunstgræsbane	Østerbro	Nordhavn	7.000
Knudepunkt for kano/kajak	Østerbro	Nordhavn	11.000
Klatrehal	Østerbro		32.000
Beach House	Østerbro	Nordhavn	53.000
Permanent skøjtehal	Østerbro		65.000
Kunsthall***			100.000
Kulturelle frizoner			11.000
Pulje til lovliggørelse af midlertidig anvendelse			40.000
Fælles faciliteter for de sammenlagte institutioner			7.000
Ombygning af indgang og publikumsfaciliteter for ZeBU og Amager Bio			21.500
Næridrætsanlæg			3.000
Kunstgræs fodboldbane****			7.000
I alt			1.826.300

* De resterende 20 mio. kr. skal finansieres af Børne- og ungdomsudvalget

** Der er hidtil afsat 10 mio. kr. til påbegyndelse af genopretningen.

*** En væsentlig del af anlægsudgiften skal finansieres af private investorer.

**** I henhold til "Grøn Plan" fra 2007 skal der frem mod 2020 anlægges endnu ca. 10 stk. 11-mands kunstgræsbaner.

Nyanlæg skal i videst mulig omfang ske ud fra en prioriteret indsats. Det anbefales, at fokus i de kommende år rettes mod de 5 udpegede byudviklingsområder; Carlsberg, Nordhavn, Sydhavn, Valby Syd og Ørestad. Disse områder er karakteriseret ved en kommende stor befolkningstilvækst og arealmæssigt gode muligheder for udbygning. De konkrete planer for byudviklingsområderne er beskrevet i kommunens handlingsplaner 2011-2014.